

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ความมุ่งมั่นในการปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทยนั้น ยังคงมีการพัฒนาและการขับเคลื่อนอย่างไม่หยุดยั้ง โดยเฉพาะการนำนโยบายและแผนงานไปสู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ภายใต้เงื่อนไขที่จำเป็นของระดับผู้บริหาร และเงื่อนไขที่ปรารถนาของระดับผู้ปฏิบัติ เพื่อเป้าหมายสูงสุดสู่ความยั่งยืนของการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ความคาดหวังดังกล่าวดูเหมือนจะมีความเป็นจริงมากขึ้น เมื่อสถาบันการศึกษาซึ่งนับได้ว่าเป็นหัวใจของการปฏิรูป ในฐานะที่เป็นหน่วยปฏิบัติการในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยตรง มีความมุ่งมั่นในการปฏิรูปกันอย่างจริงจัง

หัวใจของการปฏิรูปการศึกษา คือ การปฏิรูปการเรียนรู้ หัวใจของการปฏิรูปการเรียนรู้ คือ การปฏิรูปจากทฤษฎีวิชาเป็นตัวยึดมาเป็นยึดมนุษย์หรือผู้เรียนเป็นตัวยึด หรือที่เรียกว่า ผู้เรียนสำคัญที่สุด ที่กล่าวว่า ผู้เรียนสำคัญที่สุด ไม่ได้หมายความว่าให้ครูลดบทบาทหรือลดความสำคัญลง ตรงกันข้าม ครูกลับมามีบทบาทและความสำคัญมากขึ้น อีกทั้งจะทำให้การศึกษามีพลังและศักดิ์ศรีในการแก้ปัญหาของมนุษย์ สังคม และสิ่งแวดล้อม ให้อยู่เย็นเป็นสุขได้ การเรียนโดยการท่องหนังสือหรือเอาวิชาเป็นตัวยึด ไม่สามารถทำให้มนุษย์เจริญและแก้ปัญหาเหล่านี้ได้ เพราะโลกแห่งวิชา กับโลกแห่งความเป็นจริงแตกต่างกัน การเรียนโดยเอาวิชาเป็นตัวยึดทำให้แยกตัวออกจากความเป็นจริงของชีวิตและสังคมที่ซับซ้อน และความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (คณะอนุกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้, 2545 : 3)

จากการรายงานของกองวิจัยการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในระยะ 2 ปีที่ประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ร่วมมือร่วมใจดำเนินการให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ โดยกำหนดแผนการปฏิรูปการเรียนรู้ให้เป็นแผนงานหนึ่งในแผนการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก แต่มีแนวปฏิบัติที่ไม่ชัดเจนคือ ขาดแคลนสื่ออุปกรณ์ มีจำนวนนักเรียนต่อห้องมากเกินไป ทำให้ยากต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และครูผู้สอนเองก็มีภาระงานนอกเหนือจากการสอนมากเกินไป ปัญหาเหล่านี้จะหมดสิ้นไป หากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ประสานความร่วมมือกัน อันจะส่งผลถึงตัวผู้เรียน ซึ่งเป็นเป้าหมายของการพัฒนาต่อไป (กรมวิชาการ, 2545 : 24)

องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีหน้าที่พัฒนาจังหวัด ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา สาธารณสุข การอาชีพ สาธารณูปโภคต่าง ๆ เช่น การจัดสร้างระบบสาธารณูปโภคในเขตที่ เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลทำไม่ได้ เพราะขาดงบประมาณ การจัดทำโครงการที่ เกี่ยวข้องทั้งเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล เช่น การก่อสร้างถนนสายหลัก เป็นต้น การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การใช้ที่ดินเพื่อประโยชน์ของท้องถิ่น การบำรุงรักษา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งจารีตประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น การสังคม สงเคราะห์ การพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับประชาชนในระดับจังหวัด สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนอยู่ ภายใต้อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดทั้งสิ้น โดยปกติแล้วองค์การบริหารส่วน จังหวัดจะคอยให้ความช่วยเหลือทั้งทางด้านงบประมาณ บุคลากร และคำแนะนำเพื่อส่งเสริม ให้องค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาลสามารถปฏิบัติหน้าที่ตามแผนที่ได้วางเอาไว้ให้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดจะมีหน้าที่คอยให้การสนับสนุน ตรวจสอบ การจัดทำโครงการหรือการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในการพัฒนาชุมชน ขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

ข้อเสนอนโยบายที่รัฐบาลพึงปฏิบัติเพื่อให้ชุมชนจัดการกลไกและทรัพยากรเพื่อ ส่งเสริมการศึกษา ดังนี้ (แผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม)

1. รัฐต้องส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) และองค์กรเอกชน จัด การศึกษาของตนเองให้สอดคล้องกับความต้องการ ครรลองประเพณี วัฒนธรรม และความ จำเป็นทางเศรษฐกิจของชุมชนในอนาคต
2. การบริหารและจัดสรรทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาในท้องถิ่น ต้องเกิดจากการมี ส่วนร่วมจัดการของประชากรในชุมชนเพื่อสนองประโยชน์ของตน
3. คณะกรรมการจัดการศึกษามาจากการเลือกตั้งทั่วไปในท้องถิ่น บริหารงบประมาณ การศึกษาที่จัดสรรจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่อยู่ในการกำกับดูแลของคณะกรรมการ ตรวจสอบที่มาจาก การเลือกตั้งทั่วไปในท้องถิ่น และเป็นอิสระจากฝ่ายบริหารส่วนท้องถิ่น
4. หลักสูตรการศึกษาที่กำหนดโดยคนในท้องถิ่นป้องกันปัญหาจากสมองและแรงงาน ไหลออกสู่สังคมเมืองและระบบเศรษฐกิจอื่น เพราะมุ่งสนองความต้องการและสร้างความ มั่นคงในสังคมชุมชน
5. มีคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาที่มาจาก การเลือกตั้ง อยู่ในการกำกับดูแลของ คณะกรรมการตรวจสอบ ทำหน้าที่หาทุนและความช่วยเหลือทางวิชาการเพิ่มเติมจากแหล่ง ภายนอก เฉพาะอย่างยิ่ง การศึกษาต่อเนื่องในระดับสูงกว่าการศึกษาท้องถิ่น

6. คณะกรรมการสถานศึกษามาจากการเลือกตั้งของประชากรในเขตบริการ ทำหน้าที่ว่าจ้างผู้บริหารการศึกษาอนุมัติแผนงาน หลักสูตร งบประมาณ รับเรื่องอุทธรณ์ ฯลฯ โดยต้องมีผู้ทรงคุณวุฒิและผู้แทนนักเรียนนักศึกษาได้รับเลือกตั้งอยู่ในทุกคณะกรรมการสถานศึกษา

7. การศึกษาไม่จำเป็นต้องมีภาคบังคับ แต่ให้เป็นไปตามอัธยาศัย และส่งเสริมการศึกษาต่อเนื่องชั่วชีวิต เพื่อสนองประโยชน์ของปัจเจกบุคคล มุ่งให้ประสิทธิผลสอดคล้องกับเป้าหมายพัฒนาบุคลากรท้องถิ่น

8. การศึกษาขั้นพื้นฐานที่ชุมชนท้องถิ่นจัดให้ ย่อมไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ซึ่งรวมทั้งอุปกรณ์เกี่ยวเนื่องอันจำเป็น อาหาร และการเดินทางหรือที่พัก

9. การศึกษาภาคบังคับใด ๆ หากมี ต้องเกิดจากฉันทมติและเป็นการใช้จ่ายทุนของชุมชน มุ่งสนองประโยชน์ท้องถิ่นในอนาคต อีกทั้งเป็นคุณต่อปัจเจกผู้รับการศึกษา ถือเป็นการลงทุนเพิ่มค่าในทรัพยากรมนุษย์ของชุมชน โดยเฉพาะสาขาวิชาอันจำเป็นแก่ท้องถิ่น

10. การจัดการศึกษาเองจะกลับกรองวัฒนธรรมใหม่อันพึงรับและประยุกต์เข้ากับพื้นภูมิปัญญาท้องถิ่น สกัดกันสิ่งแปลกปลอมอันมิพึงปรารถนา ที่มากับการศึกษาอันเป็นผลของการวางแผนและสั่งการจากส่วนกลาง ซึ่งกวาดกว้างไปทั่วประเทศ จนก้าวข้ามความหลากหลายทางวัฒนธรรมท้องถิ่น

11. การศึกษาไม่พึงกีดกันแบ่งแยกเชื้อชาติเผ่าพันธุ์ คนต่างค้ำวทุกเพศวัยที่อาศัยร่วมแผ่นดินทองเป็นการชั่วคราวเฉพาะอย่างยิ่งผู้อยู่ถาวร พึงได้รับโอกาสการศึกษาเพื่อพัฒนาเป็นบุคลากรคุณภาพร่วมเพิ่มผลผลิตแก่สังคมที่หล่อหลอมจากหลากหลายวัฒนธรรม การละเลยกลุ่มบุคคลดังกล่าว เป็นการบ่มเพาะปัญหาด้วยการสังสมไว้ แต่ผู้ร่วมสังสมไร้คุณภาพ หลังการผลักดันปัญญาชนอพยพต่างค้ำว และผู้ลี้ภัยกลุ่มคุณภาพให้ประเทศพัฒนาแล้วคัดเลือกรับไป

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) ซึ่งเป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนี้ มีทิศทางในการพัฒนาประเทศ โดยเป็นการกำหนดขึ้นบนพื้นฐานการเสริมสร้างทุนของประเทศ ทั้งทุนทางสังคม ทุนเศรษฐกิจ และทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เข้มแข็งอย่างต่อเนื่อง โดยยึดคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา และได้มีการอัญเชิญ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นแนวทางในการปฏิบัติ เพื่อมุ่งสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” ดังนั้น ยุทธศาสตร์การพัฒนากนและสังคมไทยจึงให้ความสำคัญลำดับสูง กับการพัฒนากน เนื่องจากคนเป็นทั้งเป้าหมายสุดท้ายที่

จะได้รับประโยชน์และผลกระทบจากการพัฒนา ขณะเดียวกันก็เป็นผู้ขับเคลื่อนการพัฒนาเพื่อไปสู่เป้าประสงค์ที่ต้องการ จึงจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพคนในทุกมิติอย่างสมดุล ทั้งร่างกาย จิตใจ ความรู้และทักษะความสามารถ เพื่อให้เพียงพอพร้อมทั้งด้านคุณธรรม และความรู้ ซึ่งจะนำไปสู่การคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล รอบคอบ และระมัดระวัง ด้วยจิตสำนึกในศีลธรรมและคุณธรรม ทำให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและสามารถตัดสินใจ โดยใช้ “หลักความพอประมาณ” ในการดำเนินชีวิตอย่างมีจริยธรรม ซื่อสัตย์สุจริต อคทน ขยันหมั่นเพียร อันจะเป็น “ภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี” ให้คนพร้อมเผชิญต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น ดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี และมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม อยู่ในครอบครัวที่อบอุ่นและสังคมที่สงบสันติสุข ขณะเดียวกันก็เป็นพลังในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจให้มีคุณภาพ มีเสถียรภาพและเป็นธรรม รวมทั้งการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตและการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน นำไปสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2544 : 9-10)

จากข้อมูลดังกล่าวเป็นเพียงภาพกว้าง ๆ ที่สะท้อนให้เห็นถึงความพยายามที่จะปฏิรูปการเรียนรู้ ซึ่งเป็นเพียงแค่จุดเริ่มต้นเท่านั้น ปัญหาที่พบตามมาก็คือ ความไม่ต่อเนื่องของกระบวนการดังกล่าว ขาดการนิเทศติดตาม ขาดระบบการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ไม่พร้อมที่จะขยายเครือข่ายเพื่อเสริมสร้างพลังในการพัฒนาที่จะก้าวต่อไป อาจส่งผลให้การปฏิรูปหยุดชะงัก โดยเฉพาะจากสถานะของวิกฤตการณ์ของประเทศไทย ท่ามกลางความสับสน ความไม่ชัดเจน และความไม่ลงตัวของบางประเด็น ที่ยังได้แย้งกันอยู่ของการปฏิรูปการศึกษา ประกอบกับความไม่เอาจริงเอาจังของบุคลากรทางการศึกษา จึงทำให้ภาพอนาคตของผู้เรียนที่ทุกฝ่ายใฝ่ฝัน คุริบหรือสูญทุกที

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้ของโรงเรียนหนองแปนโนนสูงนา-เขือราษฎร์บำรุง อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในภูมิลำเนาเดิมของผู้วิจัย เพื่อสร้างความตระหนัก ไตร่ตรองและระดมพลังสมองของบุคลากรร่วมกัน ปฏิรูปการเรียนรู้กันอย่างจริงจัง โดยผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการวางแผนอย่างมีส่วนร่วม (A-I-C) มาเป็นตัวขับเคลื่อนในการปฏิรูปการเรียนรู้ในครั้งนี้ เพื่อค้นหาข้อค้นพบ ผลสัมฤทธิ์ แนวทางในการพัฒนา หรือขยายเครือข่ายเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ให้กับโรงเรียนที่สนใจ ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ จะนำไปเป็นแนวทางในการปรับแผนยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา ให้เชื่อมโยงและสอดคล้องกับการปฏิรูปการเรียนรู้ตามแนวพระราชบัญญัติ

การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ.2544 ได้บรรลุผลตาม
เจตนารมณ์ที่ตั้งไว้

คำถามการวิจัย

กระบวนการส่งเสริมสนับสนุน การปฏิรูปการเรียนรู้ โดยใช้หลักของปรัชญา
เศรษฐกิจพอเพียงที่มีความเหมาะสมกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหนองแปน
โนนสูงนาเชือกราษฎร์บำรุง อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการกระบวนการส่งเสริมสนับสนุน การปฏิรูปการเรียนรู้ โดยใช้หลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหนองแปน
โนนสูงนาเชือกราษฎร์บำรุง อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์

2. เพื่อศึกษาระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

3. เพื่อศึกษากระบวนการส่งเสริมสนับสนุน การปฏิรูปการเรียนรู้ โดยใช้หลักของ
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มีความเหมาะสมกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหนอง
แปนโนนสูงนาเชือกราษฎร์บำรุง อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์

4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกระบวนการส่งเสริมสนับสนุน การ
ปฏิรูปการเรียนรู้ โดยใช้หลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มีความเหมาะสมกับนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหนองแปนโนนสูงนาเชือกราษฎร์บำรุง อำเภอกมลาไสย จังหวัด
กาฬสินธุ์

ขอบเขตการวิจัย

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญและกลุ่มเป้าหมายการวิจัย

1.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่

1.1.1 ผู้บริหารและคณะครู โรงเรียนหนองแปนโนนสูงนาเชือกราษฎร์บำรุง
อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 14 คน

1.1.2 บุคลากรและเจ้าหน้าที่จากกองส่งเสริมคุณภาพชีวิต องค์การบริหารส่วน
จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 8 คน

1.1.3 ผู้ปกครองที่ให้ความร่วมมือในเขตให้บริการของโรงเรียนหนองแวน
โนนสูงนาเชือกราษฎร์บำรุง อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์

1.2 กลุ่มเป้าหมายการวิจัย ได้แก่

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2552 ภาคเรียนที่ 1 โรงเรียนหนอง
แวนโนนสูงนาเชือกราษฎร์บำรุง อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 3 ห้องเรียน คือ
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/1, 3/2 และ 3/3 มีจำนวนนักเรียนรวมทั้งสิ้น 50 คน

2. เนื้อหา

2.1 เนื้อหาด้านจัดการศึกษามาตรฐานในการประกันคุณภาพภายใน
มาตรฐานที่ 18 สถานศึกษามีการร่วมมือระหว่างบ้าน องค์กรทางศาสนา สถาบันวิชาการ
องค์กรภาครัฐและเอกชน เพื่อพัฒนาวิธีการเรียนรู้ในชุมชน โดยมีตัวบ่งชี้ดังนี้

ตัวบ่งชี้ที่ 1 เป็นแหล่งวิทยากรในการแสวงหาความรู้และบริการชุมชน

ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

2.2 ขอบเขตเนื้อหาหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3 ห่วง 2 เงื่อนไข

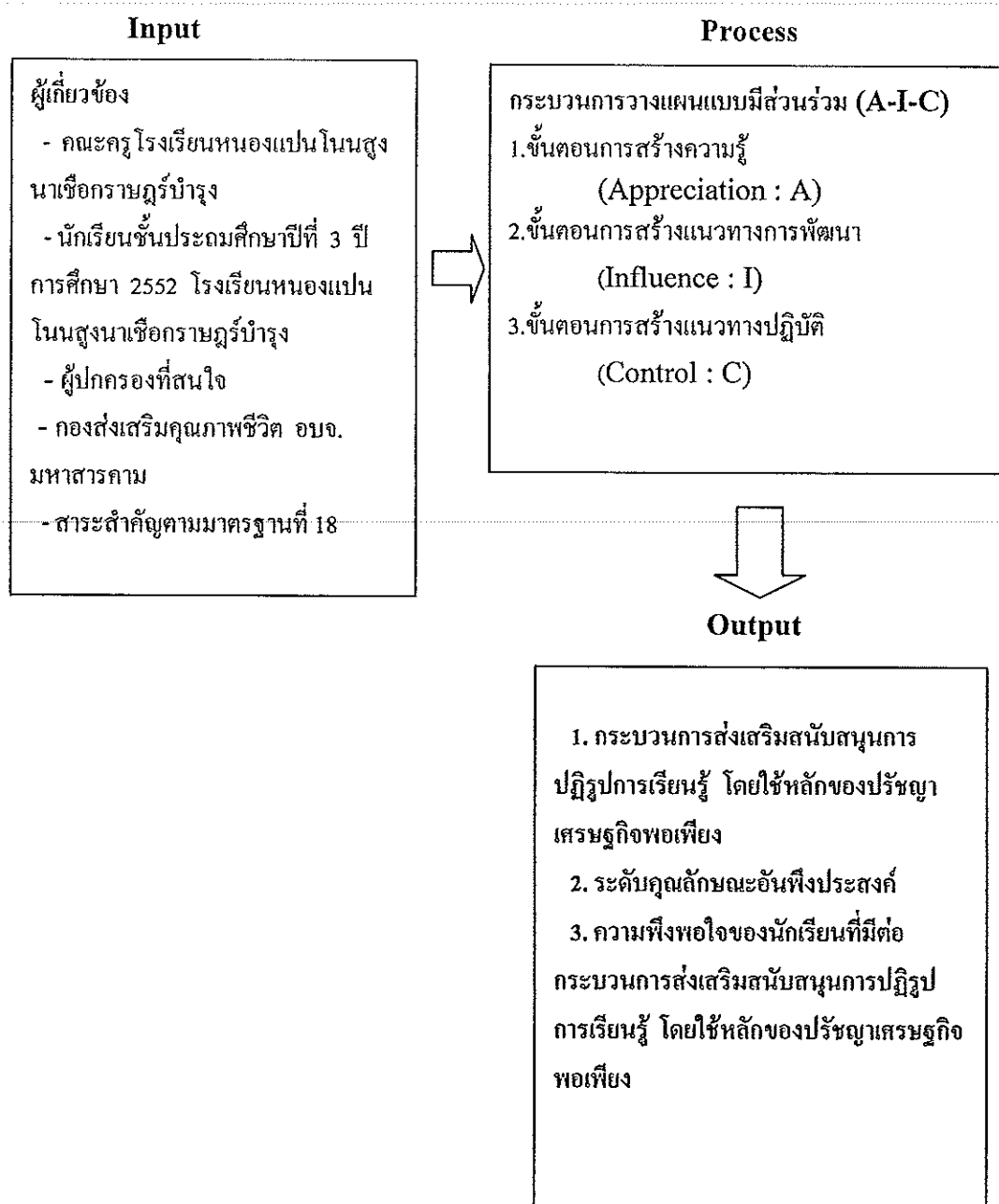
3. พื้นที่วิจัย

โรงเรียนหนองแวนโนนสูงนาเชือกราษฎร์บำรุงและชุมชน อำเภอกมลาไสย
จังหวัดกาฬสินธุ์

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีเป้าหมายในการพัฒนาและส่งเสริมสนับสนุน ทางการศึกษา เพื่อพัฒนาศักยภาพของครูผู้สอน และนักเรียนของโรงเรียนหนองแปน โนนสูงนาเชือกราษฎร์บำรุง โดยใช้เทคนิคกระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม ทั้งผู้วิจัย

คณะผู้บริหาร คณะครูอาจารย์ หรือแม้แต่ตัวนักเรียน ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก็มีส่วนร่วมในการปฏิรูปการเรียนรู้ โดยใช้หลักของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีกรอบแนวคิดขั้นตอนการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนการสร้างความรู้ (Appreciation : A)

คือขั้นตอนการเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ขั้นตอนนี้จะเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุมทุกคน แสดงความคิดเห็น รับฟังและหาข้อสรุปร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ เป็นประชาธิปไตย ขอมรับในความคิดของเพื่อนสมาชิก โดยใช้การวาดรูปเป็นสื่อในการแสดงความคิดเห็น แบ่งออกได้เป็น 2 ส่วน ดังนี้

A1 : การวิเคราะห์สภาพการณ์ของหมู่บ้าน ชุมชน ตำบล ในปัจจุบัน

A2 : การกำหนดอนาคตหรือวิสัยทัศน์ อันเป็นภาพพึงประสงค์ในการพัฒนาว่าต้องการอย่างไร

โดยการวาดภาพมีความสำคัญคือ

1. การวาดภาพจะช่วยให้ผู้เข้าร่วมประชุม สามารถสร้างจินตนาการ คิดวิเคราะห์ จนสรุปมาเป็นภาพ และช่วยให้ผู้ไม่ถนัดในการเขียนสามารถสื่อสารได้
2. ช่วยกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมประชุมคิดและพูด เพื่ออธิบายภาพซึ่งตนเองวาด นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุมอื่น ๆ ได้ซักถามข้อมูลจากภาพ เป็นการเปิดโอกาสให้มีการพูดคุย แลกเปลี่ยน และกระตุ้นให้คนที่ไม่ค่อยกล้าพูด ให้มีโอกาสนำเสนอ
3. การรวมภาพของแต่ละบุคคล เพื่อเป็นภาพรวมของกลุ่ม จะช่วยให้มีความง่ายต่อการรวบรวมแนวคิดของผู้เข้าร่วมประชุม และสร้างความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของภาพ (ความคิด) และมีส่วนร่วมในการสร้างภาพพึงประสงค์ของกลุ่ม
4. จะช่วยเสริมสร้างบรรยากาศการประชุมให้มีความสุขและเป็นกันเอง ในบางครั้งผู้เข้าร่วมประชุม มักมองว่าการวาดภาพเป็นกิจกรรมสำหรับเด็ก ดังนั้นวิทยากร กระบวนการจำเป็นต้องสร้างความเข้าใจ และนำเกมต่าง ๆ เกี่ยวกับการวางแผน การละลายพฤติกรรมกลุ่ม หรือการวาดภาพเพื่อการแนะนำตนเอง หรือวาดภาพสิ่งที่ตนเองชอบ ไม่ชอบ มาใช้อุปกรณ์เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมของผู้เข้าร่วมประชุม

2. ขั้นตอนการสร้างแนวทางการพัฒนา (Influence : I)

คือขั้นตอนการหาวิธีการและเสนอทางเลือกในการพัฒนา ตามที่ได้สร้างภาพพึงประสงค์ หรือที่ได้ช่วยกันกำหนด วิสัยทัศน์ (A2) เป็นขั้นตอนที่จะต้องช่วยกันหา

มาตรการ วิธีการ และค้นหาเหตุผลเพื่อกำหนดทางเลือกในการพัฒนา กำหนดเป้าหมาย กำหนดกิจกรรม และจัดลำดับความสำคัญของกิจกรรมโครงการ โดยแบ่งเป็น 2 ช่วง คือ

II : การคิดเกี่ยวกับกิจกรรมโครงการที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ ตามภาพ ฟังประสงค์

I2 : การจัดลำดับความสำคัญของกิจกรรมโครงการ โดย

1. กิจกรรมหรือโครงการที่หมู่บ้าน ชุมชน ท้องถิ่นทำเองได้เลย
2. กิจกรรมหรือโครงการที่บางส่วนต้องการความร่วมมือ หรือการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานที่ร่วมทำงานสนับสนุนอยู่
3. กิจกรรมที่หมู่บ้าน ชุมชน ดำบล ไม่สามารถดำเนินการได้เอง ต้องขอความร่วมมือ เช่น ดำเนินการจากแหล่งอื่น ทั้งภาครัฐและเอกชน

3. ขั้นตอนการสร้างแนวทางปฏิบัติ (Control : C)

คือการยอมรับและทำงานร่วมกัน โดยนำเอาโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ มาสู่ การปฏิบัติ และจัดกลุ่มผู้ดำเนินการ ซึ่งจะรับผิดชอบโครงการ โดยขั้นตอนกิจกรรม ประกอบด้วย

C1 : การแบ่งความรับผิดชอบ

C2 : การตกลงใจในรายละเอียดของการดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติ

นอกจากนี้ผลลัพธ์ที่ได้จากการประชุมคือ

1. รายชื่อกิจกรรมหรือโครงการที่กลุ่มองค์กรชุมชนดำเนินการได้เอง ภายใต้ ความรับผิดชอบ และเป็นแผนปฏิบัติการของหมู่บ้าน ชุมชน
2. กิจกรรมหรือโครงการที่ชุมชน หรือองค์กรชุมชน เสนอขอรับการส่งเสริม สนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาครัฐที่ทำงาน หรือสนับสนุนชุมชน
3. รายชื่อกิจกรรมหรือโครงการที่ชาวบ้านต้องการแสวงหาทรัพยากร และ ประสานงานความร่วมมือจากภาคีความร่วมมือต่าง ๆ ทั้งจากภาครัฐหรือองค์กรพัฒนาเอกชน เป็นต้น

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. กระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม (A-I-C) หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคคล และผู้แทนของกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ที่อยู่ในชุมชน ท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมและรับผิดชอบต่อ การกำหนดทิศทางในการพัฒนาชุมชน ร่วมตัดสินใจอนาคตของชุมชน ร่วมดำเนินกิจกรรม การพัฒนาและร่วมรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น ร่วมสร้างความเข้าใจในการดำเนินงาน สร้างการ

ยอมรับ ความรับผิดชอบในฐานะสมาชิกของชุมชน เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ และเกิดความภาคภูมิใจในผลงานที่ตนมีส่วนร่วม จึงเกิดความต่อเนื่อง และก่อให้เกิดความสำเร็จสูง

2. **ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง** หมายถึง ปรัชญาที่ชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ครอบครัว ชุมชน จนถึงระดับประเทศ เพื่อพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์

3. **การส่งเสริม** หมายถึง การให้การส่งเสริมให้มีการปฏิรูปการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม (A-I-C) เป็นตัวขับเคลื่อน

4. **การสนับสนุน** หมายถึง การให้การสนับสนุนในด้านงบประมาณ ค่าใช้จ่าย ในการจัดกระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม (A-I-C)

5. **นักเรียน** หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนหนองแปน โนนสูงนาเชือกราษฎร์บำรุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์

6. **โรงเรียน** หมายถึง โรงเรียนหนองแปน โนนสูงนาเชือกราษฎร์บำรุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์

7. **กระบวนการส่งเสริมสนับสนุน** หมายถึง การสนับสนุน เกื้อหนุน ให้เกิดผลการดำเนินงานตามเป้าหมายที่ได้วางแผนเอาไว้ ให้สำเร็จลุล่วงไปตามที่ได้กำหนด

8. **การปฏิรูปการเรียนรู้** หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนรู้ ที่ต้องยึดหลักว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถ พัฒนามาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ เพื่อยกระดับคุณภาพของเด็กไทย เข้าสู่มาตรฐานโลก เป็นการปฏิรูปทั้งโรงเรียน โดยครอบคลุมไปถึงการปฏิรูปการเรียนรู้ของผู้เรียน การปฏิรูปการสอนของครู การเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด การปฏิรูปการบริหารของผู้บริหาร การประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอก **ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย**

1. นักเรียน

กระบวนการส่งเสริมสนับสนุนการปฏิรูปการเรียนรู้ โดยใช้หลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จะทำให้นักเรียนได้รับการปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ มีความพอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี อีกทั้งยังได้รับความรู้และประสบการณ์จากการที่ได้ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันต่อไปในอนาคต

2. ครู

กระบวนการส่งเสริมสนับสนุน การปฏิรูปการเรียนรู้ โดยใช้หลักของเศรษฐกิจ

พอเพียง สามารถทำให้บุคลากรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เกิดความตระหนักและกระตือรือร้น
มองเห็นความสำคัญของการปฏิรูปการเรียนรู้ อีกทั้งยังก่อเกิดวิสัยทัศน์ ทักษะ ทักษะ ความรู้ความ
เข้าใจ ค่านิยมในการเป็นผู้ผลิตมากกว่าผู้บริโภค พร้อมทั้งนี้กระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม
ร่วมยังสามารถเป็นแนวทางในการพัฒนาหรือการปฏิรูปการเรียนรู้ได้ต่อไปอย่างมี
ประสิทธิภาพและก่อเกิดประสิทธิผลที่ดี